

Република Србија
ВРХОВНИ СУД СРБИЈЕ
Кж III 3/06
15.09.2006. година
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд Србије у Београду, у већу трећег степена, састављеном од судија: Предрага Глигоријевића, председника већа, Драгомира Милојевића, Драгише Ђорђевића, Мирослава Цветковића, Драгана Јоцића, Драгана Аћимовића и Горана Чавлине, чланова већа и саветника Врховног суда Јолан Мадарас, записничара, у кривичном предмету оптуженог АА, кога брани адвокат АБ, због кривичног дела убиства из члана 47. став 2. тачка 4. и 6. Кривичног закона Републике Србије и других, одлучујући о жалби браниоца оптуженог изјављеној против пресуде Врховног суда Србије Кж. I 1322/05 од 08.12.2005. године, у седници већа одржаној у смислу члана 375. Законика о кривичном поступку, којој су присуствовали оптужени и његов бранилац, дана 15. септембра 2006. године, донео је

ПРЕСУДУ

УВАЖЕЊЕМ жалбе браниоца оптуженог АА, у погледу одлуке о казни, и по службеној дужности у погледу правне оцене дела ПРЕИНАЧУЈУ СЕ пресуде Окружног суда у Лесковцу К. бр. 5/05 од 01.04.2005. године и Врховног суда Србије Кж. I 1322/05 од 08.12.2005. године, тако што Врховни суд кривичноправне радње оптуженог из тачке 1. изреке првостепене пресуде правно квалификује као кривично дело тешко убиство из члана 114. тачка 9. Кривичног законика, за које му утврђује казну затвора у трајању од 30-тридесет година, а кривичноправне радње описане у тачки 2. изреке првостепене пресуде за које је оглашен кривим правно квалификују као кривично дело недозвољено држање оружја и експлозивних материја из члана 348. став 1. Кривичног законика, за које му се утврђује казна затвора у трајању од 6-шест месеци и применом члана 60. став 2. тачка 1. Кривичног законика, оптуженог АА **ОСУЂУЈЕ** на казну затвора у трајању од 30-тридесет година у коју му се има урачунати време проведено у притвору почев од 01.02.2003. године па надаље, а у осталом делу жалба браниоца тог оптуженог се **ОДБИЈА**, као неоснована.

Образложење

Пресудом Окружног суда у Лесковцу К. бр. 5/05 од 01. априла 2005. године, оптужени АА оглашен је кривим због:

- кривичног дела убиства из члана 47. став 2. тачка 4. и 6. Кривичног закона Републике Србије (КЗ РС) извршеног у време, на месту и начин описан у изреци првостепене пресуде под тачком 1. и за то кривично дело му утврдио казну затвора у трајању од 40-четрдесет година;

- кривичног дела неовлашћено набављање, држање и ношење ватреног оружја из члана 33. став 1. Закона о оружју и муницији (ЗООМ) извршеног у време, на месту и начин описан у изреци првостепене пресуде под тачком 2. и за то кривично дело му утврдио казну затвора у трајању од 1-једне године и затим га осудио на јединствену казну затвора у трајању од 40-четрдесет година у коју му је урачунато време проведено у притвору од 01.02.2003. године па надаље.

Истом пресудом оптужени је обавезан да плати трошкове кривичног поступка у износу од 83.759 динара и суду на име паушала износ од 15.000 динара, док су оштећени у смислу члана 206. став 2. Законика о кривичном поступку (ЗКП) упућени на парницу, а оптуженом је изречена мера безбедности одузимања предмета у смислу члана 69. Основног кривичног закона (ОКЗ) у првостепеној пресуди ближе назначених.

Врховни суд Србије је пресудом Кж. I 1322/05 од 08. децембра 2005. године, одбио је као неосновану жалбу браниоца оптуженог АА и првостепену пресуду потврдио.

Против напред цитиране другостепене пресуде жалбу је благовремено изјавио бранилац оптуженог АА, адвокат АБ из свих разлога предвиђених у члану 367. ЗКП, с предлогом да се пресуде Врховног суда Србије и Окружног суда у Лесковцу укину и предмет врати првостепеном суду на поновно суђење, или да се иста преиначи и оптужени огласи кривим за кривично дело убиство на мах из члана 115. Кривичног законика (КЗ); или да се радње оптуженог описане у изреци пресуде правно квалификују као поступање у нужној одбрани или прекорачење ове одбране и у вези са применом ових института блаже казни, да се оптужени блаже казни или да се оптужени ослободи од оптужбе јер је поступао у нужној одбрани. У овој жалби је стављен захтев да оптужени и бранилац буду обавештени о седници већа у смислу члана 375. став 1. ЗКП.

Републички јавни тужилац поднеском Ктж. бр. 537/06 од 13.03.2006. године, предложио је да се одбије као неоснована жалба браниоца и првостепена пресуда потврди.

Врховни суд Србије, одлучујући у трећем степену, по жалби против другостепене пресуде (члан 395. став 1. тачка 1. и став 2. ЗКП) у седници већа у одсуству уредно обавештеног Републичког јавног тужиоца, у присуству оптуженог АА и његовог браниоца, испитао побијану пресуду, све списе овог предмета, цитирано мишљење Републичког јавног тужиоца и по оцени жалбених навода, нашао:

- да је жалба браниоца оптуженог АА, адвоката АБ основана само у погледу одлуке о казни, а у осталом делу која се у основи своди на понављање навода жалбе изјављене против првостепене пресуде, није основана;

- по службеној дужности да првостепену пресуду треба преиначити у погледу правне оцене радњи оптуженог;

- без битних повреда одредаба кривичног поступка из чл. 380. ЗКП, на основу потпуно и правилно утврђеног чињеничног стања првостепени суд је правилно нашао да је оптужени извршио оне кривичноправне радње које су му стављене на терет.

Стога се неосновано жалбом браниоца оптуженог побија првостепена пресуда због битне повреде одредаба кривичног поступка. У вези са тим у жалби се указује да су повређене одредбе кривичног поступка предвиђене у члану 368. став 1. тачка 11. ЗКП које су рефлекс погрешних чињеничних и правних закључака, јер другостепени суд своју одлуку није образложио на јасан и прихватљив начин. Ово није прихватљиво.

Врховни суд, налази, супротно тврдњама изнетим у жалби браниоца оптуженог да је изрека побијане пресуде разумљива, јасна и у складу са утврђеним чињеничним стањем. Пресуда садржи разлоге о одлучним чињеницама из којих се поуздано закључује како је оптужени извршио предметна кривична дела, које је све радње предузео ради извршења истих. Такође, из наведених и непротивуречних разлога се види који докази потврђују одлучне чињенице у извршењу кривичних дела и како су нижестепени судови ценили изведене доказе и та утврђења нису супротна садржини доказа на којима се заснивају.

Не само то, него нижестепени судови дају у побијаним пресудама сасвим одређене и јасне разлоге зашто се у радњама оптуженог стичу сви елементи кривичних дела за која је оглашен кривим, а управо тиме је искључена и могућност да се ради о неком другом кривичном делу, па и о кривичном делу убиства на мах, или о кривичном делу убиства у нужној одбрани или прекорачењу исте, на које се указује у жалби. У таквој ситуацији, дати су разлози о правним питањима, а затим и у погледу чињенице, као њеног негативног утврђења: да покојни оштећени нису напали оптуженог, на основу детаљне анализе свих изведених доказа, и та утврђења су у складу са садржином доказа на којима се заснивају.

Стога се у жалби неосновано истиче супротно, да је другостепени суд неправилно образложио околности доласка оптуженог у кућу оштећених, наводећи, да је оптужени мелем тражио од покојног оштећеног само као изговор за несметан улазак у кућу оштећених, да је оштећени у суштини поставио клопку оптуженом сачекујући га у својој кући, претећи пиштољем, да су догађаји који су утврђени у образложењу пресуде за оптуженог били неочекивани, да уколико би оптужени хтео могао је кућу напустити преко тавана и друго, међутим, ови наводи у суштини представљају побијање утврђеног чињеничног стања из првостепене пресуде, односно потврђивања утврђеног чињеничног стања у другостепеној пресуди.

С друге стране у изјављеној жалби нису истакнуте конкретне противуречности и нејасноће у вези којих би се пресуда могла испитати због наведене битне повреде одредаба кривичног поступка, па према томе, поступајући на описани начин нижестепени судови нису учинили битне повреде одредаба кривичног поступка из цитираног законског прописа како се то жалбом неосновано инсистира.

Оспоравајући оцену другостепеног суда да је првостепени суд правилно и потпуно утврдио чињенично стање, у жалби браниоца оптуженог се истиче, доследно тези заступаној у току трајања овог кривичног поступка, одбрана и сада у жалби тврди и понавља да оптужени није извршио кривично дело за које је оглашен кривим, већ кривично дело убиства на мах из члана 115. КЗ, или да је поступао у нужној одбрани или прекорачењу исте, а да је супротно утврђење утврђено погрешном оценом изведених доказа.

Врховни суд, као суд трећег степена налази, да је другостепеном пресудом правилно потврђено утврђено чињенично стање у првостепеној пресуди и у наведеном делу је такође прихватљиво одобразложење из другостепене пресуде, да је оптужени у кућу оштећених дошао са изговором да набави мелем за лечење своје мајке, а да је у суштини, знајући да оштећени имају своје приходе и поседују новац дошао да им новац одузме и притом је оштећене с умишљајем лишио живота, па се неосновано у жалби браниоца оптуженог оспоравају поменуте чињенице. Оптужени је претходне вечери био у кући оштећених, разговарао о набавци тзв. мелема, па да је осмотрио распоред куће и лице места, па је сутрадан наоружан пиштољем дошао на исто место.

У жалби се инсистира на чињеници да је оптужени дошао таксијем, а што по мишљењу жалбе не упућује на његов умишљај за извршење његовог кривичног дела, међутим, ова чињеница није од одлучујућег значаја, јер из утврђеног чињеничног стања је видљиво, да оптужени таксијем није дошао до куће оштећених, већ само до раскрснице, најпре је ишао у продавницу и тек после је пешице дошао до куће оштећених.

Правилно је оцењено у другостепеној пресуди да је неприхватљива одбрана оптуженог, да су оштећени наводно физички га напали јер су сумњали у њега да долази по новац, али по мишљењу Врховног суда, неосновано је инсистирање у жалби да су оштећени поставили «клопку» оптуженом да би наводно касније позвали полицију у помоћ. Правилно нижестепени судови овакву одбрану оптуженог оцењују као неосновану, нелогичну и неутемељену у списима, дајући за своје ставове и за овај суд прихватљиве аргументе.

У чињеничном стању пресуде је правилно утврђено да је од оштећеног одузет пиштољ пре догађаја, да исти није имао оружје у кући, па је правилно утврђено да је оптужени био наоружан пиштољем када је дошао на лице места и неосновани су наводи жалбе да су оштећени ББ и ВВ физички насрнули на оптуженог доласком у кућу, ВВ шравцигером, а ББ са пиштољем, којим понашањем оштећених је по наводима жалбе оптужени био затечен и изненађен.

Опис догађаја који је дат у изјављеној жалби је био правилно и потпуно оцењен у ранијем поступку, па Врховни суд, као суд трећег степена, налази да је неоснован став из жалбе да је оптужени наводним одузимањем пиштоља у физичком сукобу од оштећених, деловао у нужној одбрани или прекорачењу исте отклонивши од себе напад оштећених. За овакве тврдње у жалби нема подлоге у списима, посебно када се има у виду и чињеница да оптужени наводи да бива нападнут од два лица, а нема никакве повреде.

Оштећени су конкретном приликом задобили смртоносне повреде, а прегледом тела оптуженог, на њему нису нађени трагови повређивања, па је правилно оцењена поменута изнета одбрана у другостепеној пресуди као неоснована и неприхватљива.

У изјављеној жалби се неосновано оцењује да се оптужени затекао у кући оштећених која је била закључана, наводно да би се оптужени од стране оштећених задржао у кући и истиче се да се оптужени није потрудио да напусти закључану кућу након критичног догађаја. Међутим, закључавање куће од стране покојног оштећеног ББ је највероватније било махиално, а из доказног поступка је утврђено да су оштећени осећали изузетан страх од евентуалних нападача на њихову имовину, у вези чега су и раније имали непријатности, па је из наведеног разлога кључ од куће остао у џепу покојног оштећеног.

О детаљном претраживању куће у циљу проналажења новца, у списима предмета постоје бројни материјални докази - из записника о увиђају на лицу места, обијен је између осталог и закључани део ормана, па су неосновани наводи жалбе да је неред у кући проузрокован тиме што је оптужени наводно тражио јастучницу да подметне исту испод главе оштећене ВВ.

У првостепеном поступку су изведени сви расположиви докази, правилно и потпуно утврђено чињенично стање, па су неосновани наводи жалбе да одлучне чињенице у вези поменутог догађаја нису утврђене потпуно и правилно, између осталог и чињеница делимичне обријаности оштећеног ББ, да наводно није у довољној мери утврђено како је оштећени прекинуо бријање, па тражио пиштољ, фингирао преметачину и друго.

Оптужени је затечен на лицу места, у закључаној кући, јер су на прозорима биле решетке и кроз њих се такође није могло изаћи, па је неоснован став из жалбе, да би требало расправити питање, да ли би оптужени могао побећи кроз отвор на тавану, јер и по налажењу Врховног суда, ова чињеница не представља битну околност за утврђивање постојања кривичног дела и кривице оптуженог, као и чињеница везана за утврђивање власништва пронађене кожне футроле за пиштољ.

Жалбом браниоца оптуженог се неосновано приговара утврђењу првостепеног суда у погледу урачунљивости оптуженог, тиме што се указује да је истом у време догађаја била теже оштећена урачунљивост, него што је утврђено од стране нижестепених судова, јер у склопу ове чињенице није до краја разјашњено питање напада и тешког вређања од стране оштећених, па се дакле тврди да је оптужени био у стању јаке раздражености у које је доведен не својом кривицом понашањем оштећених.

На основуведеног неуропсихијатријског вештачења од стране КПД Болнице у Београду, нижестепени судови правилно утврђују да је способност оптуженог схватања значаја дела, као и могућност управљања поступцима у време извршења кривичног дела била смањена, али не и битно и у том делу је прихваћен наведени налаз и мишљење, који се по оцени и овог суда жалбеним наводима не доводи у сумњу.

Полазећи од наведених чињеница утврђених вештачењем и с обзиром да нису поткрепљени наводи одбране о тешком вређању и нападу од стране покојних оштећених, правилно су нижестепени судови, и по оцени овог суда, закључили да понашање оштећених објективно не представљају тешко вређање или напад због којег би оптужени доспео у стање јаке раздражености и у таквом стању предузео радње извршења, већ да је реакција оптуженог била не само последица структуре његове личности, већ и мотива, тј., намере прибављања противправне имовинске користи, тј. користољубља.

Наиме, по мишљењу овог суда процена да ли је оптужени био у стању јаке раздражености што је иначе правни појам, припада суду. Наиме, јака раздраженост садржи психолошки субстрат и парамедицински садржај, који процењује суд. Дакле, вештак је дужан дати психолошки субстрат који треба евентуално евидентирати и описати, како је то утврђено у конкретном случају, а други део, парамедицински садржај јаке раздражености као и коначну процену о постојању исте код оптуженог треба тражити од суда и то је његова обавеза да коначно одговори на ово питање. Нижестепени судови су тако поступили, по оцени овог суда, утврђујући да није било напада нити тешког вређања од стране покојних оштећених, па дакле није било ни битног елемента јаке раздражености, због чега није ни прихваћен део налаза и мишљења вештака КПД Болнице Београд, с правом, и то у оном делу у коме они следе одбрану оптуженог, да ако је иста истинита да је онда поступао у стању јаке раздражености. О томе су нижестепени судови дали ваљане разлоге, које прихвата и овај суд и на исте упућује.

Према томе, нижестепени судови су правилно утврдили све одлучне чињенице, како оне које чине обележја кривичних дела у питању тако и чињенице које се тичу субјективног односа оптуженог према учињеним делима и код таквог стања ствари, неосновано се жалбом браниоца оптуженог побија првостепена пресуда и по основу из члана 370. ЗКП.

Имајући у виду да су све одлучне чињенице правилно и потпуно утврђене, првостепени суд је одлучио о правној оцени радње оптуженог, тако што је оптуженог огласио кривим за кривично дело убиства из члана 47. став 2. тачка 4. и 6. КЗ РС, и кривично дело неовлашћено набављање, држање и ношење ватреног оружја из члана 33. став 1. Закона о оружју и муницији.

У вези тога, ваља рећи да је овај суд и у том делу испитао побијану пресуду по службеној дужности у смислу члана 380. став 1. тачка 2. ЗКП, па је нашао да је повређен закон на штету оптуженог, јер су у радњи оптуженог правно квалификоване на начин утврђен изреком ове пресуде, имајући у виду и примену блажег кривичног закона у смислу члана 5. став 2. Кривичног законика.

Наиме, у ставу 1. члана 47. КЗ РС, регулисано тзв. обично убиство које је сада регулисано чланом 113. Кривичног законика. Под њим се подразумева противправно лишење живота једног лица. У ставу 2. истог члана поменутог Закона, а сада чланом 114. КЗ, предвиђено је више квалификованих убистава која су прецизирана од тачке 1. до 6. Кривичног закона Републике Србије, а од тачке 1. до тачке 9. Кривичног законика. Свака од ових правних квалификација представља по једно самостално кривично дело. Ако се пође од тога, онда би испало да је оптужени на начин како су правно квалификоване његове радње извршио два кривична дела, дакле, убиство из користољубља из члана 47. став 2. тачка 4. КЗ РС и кривично дело убиства више лица из члана 47. став 2. тачка 6. КЗ РС, а то опет није могуће. Практично, у овом случају се ради о само једном кривичном делу јер је у питању привидни идеални стицај радњи оптуженог и зато је поступање оптуженог требало правно квалификовати као кривично дело убиства из члана 47. став 2. тачка 6. КЗ РС који закон је важио у време извршења кривичног дела, као и време доношења нижестепених одлука, јер је оптужени са умишљајем лишио живота више лица, а не ради се о убиству на мах или убиству детета при порођају.

Када се ово има у виду, онда је овај суд, у том делу поступио по службеној дужности, првостепену пресуду преиначио у том делу у радње оптуженог описане у изреци првостепене пресуде под тачком 1. правно квалификовао као кривично дело тешког убиства из члана 114. тачка 9. Кривичног законика, који закон је у смислу члана 5. став 2. КЗ, блажи у односу на раније важећи закон, с обзиром на запређене казне, јер нови Законик који је ступио на снагу 01.01.2006. године, предвиђа изрицање казне затвора најмање 10 година или затвором од 30 до 40 година, док ранији Законик није предвиђао могућност блажег кажњавања од 40 година као горњег максимума.

Стога је, Врховни суд правну квалификацију дела у овој пресуди означио као кривично дело тешко убиство из члана 114. тачка 9. Кривичног законика за противправне радње оптуженог описане под тачком 1. првостепене пресуде, а тиме су уједно и отклоњене извесне нејасноће из првостепене пресуде у погледу облика умишљаја оптуженог јер првостепени суд наводи да је оптужени у односу на пок. ББ деловао са директним умишљајем, а у односу на пок. ВВ, са евентуалним умишљајем. Ово и стога, јер члан 114. тачка 9. КЗ, не прави разлику око лишења живота више лица у вези облика умишљаја, већ је довољно да је више лица са умишљајем лишено живота. Такође, Кривични законик у одредбама члана 348. став 1. – кривично дело недозвољеног држања оружја и експлозивних материја, предвиђа блажи минимум кажњавања него Закон о оружју и муницији – члан 33. став 1., па је овом пресудом извршена и правна преквалификација кривичног дела из тачке 2. првостепене пресуде, имајући у виду експлицитну одредбу члана 5. став 2. Кривичног законика о обавезној примени блажег закона.

Код таквог стања ствари, ако су нижестепени судови утврдили, а јесу утврдили да није било напада или тешког вређања од стране оштећених према оптуженом, онда не може бити ни речи о томе да је оптужени извршио кривично дело убиства на мах из члана 115. КЗ или кривично дело у нужној одбрани или прекорачењу исте већ само кривично дело тешко убиство из члана 114. тачка 9. КЗ, а да се околност да је кривично дело извршено из користољубља може узети евентуално само као отежавајућа околност, с обзиром да се као што је речено ради о привидно идеалном стицају.

Врховни суд, као суд трећег степена, налазећи да су правилно утврђене околности које су од значаја за одмеравање казне, да је оптужени ожењен, отац једног малолетног детета, држање оптуженог пред судом, да се правни следбеници придружују кривичном гоњењу, ценећи све околности под којима је дошло до извршења кривичног дела, нарочито имајући у виду примену блажег кривичног закона, за кривично дело тешко убиство из члана 114. тачка 9. КЗ, којом квалификацијом је ублажена раније правна квалификација оцењује да утврђена казна затвора у трајању од 40-четрдесет година је престрога, па дајући прави значај утврђеним околностима из пресуда нижестепених судови за наведено кривично дело му утврдио казну затвора у трајању од 30-тридесет година, налазећи да је ова казна нужна и неопходна

мера да се према оптуженом постигне сврха кажњавања предвиђена чланом 4. став 2. Кривичног законика.

За кривично дело недозвољено држање оружја и експлозивних материја из члана 348. став 1. КЗ уместо утврђене казне затвора у трајању од 1-једне године, оптуженом је утврђена казна затвора у трајању од 6-шест месеци, задржавајући као правилно утврђене околности из пресуда нижестепених судова, али имајући у виду ублажену правну квалификацију, овај суд налази да је ова казна адекватна тежини извршеног кривичног дела, па је применом блажег закона и сагласно одредбама члана 60. став 2. тачка 1. Кривичног законика оптуженом изречена казна затвора у трајању од 30-тридесет година у коју му је урачунато време проведено у притвору почев од 01.02.2003. године па надаље.

Врховни суд Србије, као суд трећег степена, из изнетих разлога у смислу члана 388. и 391. став 1. ЗКП, је одлучио као у изреци ове пресуде.

Записничар, Председник већа-судија,

Јолан Мадарас, с.р. Предраг Глигоријевић, с.р.

За тачност отправка

Управитељ писарнице

Мирјана Војводић

сђ